

ประวัติศาสตร์การศึกษาสังคมสงเคราะห์นานาชาติ

History of International Social Work Education

สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์¹

บทนำ

หากจะกล่าวถึงจุดกำเนิดของการสังคมสงเคราะห์ คงจะเป็นการยากที่จะไปถึงจุดเริ่มต้นว่ามีมาตั้งแต่เมื่อไร ซึ่งอาจจะเป็นสมัยก่อนพุทธกาล สมัยพุทธกาล หรือเริ่มตั้งแต่การมีมนุษยชาติเกิดขึ้นมาบนโลก และมนุษย์ต่าง ๆ นั้นให้ความช่วยเหลือระหว่างกันก็เป็นได้ แต่ก็ไม่มีหลักฐานใด ๆ มาอ้างอิงได้เลย โดยเชื่อกันว่าการสังคมสงเคราะห์เกิดขึ้นมาพร้อม ๆ กับการมีศาสนา โดยศาสนาทำหน้าที่เปรียบเสมือนกับเป็นสถาบันในการจัดสวัสดิการให้กับมนุษย์อย่างหนึ่ง แต่ถ้าเป็นวิชาชีพสังคมสงเคราะห์แรกเริ่มเดิมทีจะปรากฏออกมาในรูปแบบของการเป็นอาสาสมัคร (volunteers) โดยผู้ที่มีจิตใจเมตตาที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งต่อมาก็ได้มีการรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงานวิชาชีพสังคมสงเคราะห์จนกลายเป็นศาสตร์ (science) แขนงหนึ่ง และจัดเป็นศาสตร์ประยุกต์ (applied science) ซึ่งเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความรักในเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน (scientific philanthropy)

แต่สำหรับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการศึกษาสังคมสงเคราะห์ บรรดานักวิชาการทั้งหลายต่างก็มีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันนัก นักวิชาการส่วนหนึ่งเสนอว่าการศึกษาสังคมสงเคราะห์มีจุดเริ่มต้นมาจากประเทศอังกฤษ ทวีปยุโรป ประมาณปลายศตวรรษที่ 19 แล้วแผ่ขยายเข้าไปในสหรัฐอเมริกา

¹Ph.D. อาจารย์สังกัดภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

แอฟริกา เอเชีย และอเมริกาใต้ แต่นักวิชาการบางส่วนอ้างว่าจุดกำเนิดมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการอ้างถึงคำประกาศของ National Association of Social Workers (NASW) ในปี ค.ศ. 1998 ว่าการศึกษาสังคมสงเคราะห์มีมาประมาณ 100 ปีแล้ว คือในปี ค.ศ. 1898 มีหลักสูตรฝึกอบรมทางสังคมสงเคราะห์ (social work training course) หลักสูตรแรก ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีการจัดตั้งอายุครบ 100 ปี เป็นหลักสูตรที่เรียกว่า “Summer School on Philanthropic” ของแมรี ริชมอนด์ (Mary Richmond) เกิดขึ้นในมลรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในยุคแรก ๆ จะมีลักษณะเป็นหลักสูตรฝึกอบรม หรือที่เรียกว่า “Training Course” ซึ่งเกิดขึ้นในยุโรป สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แต่ที่จริงแล้วในยุโรปก็มีโรงเรียน (school) ที่เปิดสอนสังคมสงเคราะห์ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นทางการศึกษาสังคมสงเคราะห์อีกแห่งหนึ่งในกรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1899 ประเทศเนเธอร์แลนด์จัดว่าเป็นประเทศหนึ่งที่มีการศึกษาสังคมสงเคราะห์มีการพัฒนาเรื่อยมา แต่ไม่ว่าการศึกษาสังคมสงเคราะห์จะมีจุดเริ่มต้นมาจากยุโรป หรืออเมริกาก็ตาม แต่มีการแผ่ขยายศาสตร์แห่งวิชาชีพนี้ไปทั่วทุกภูมิภาคในโลก รวมทั้งประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย เช่น อินเดีย จีน รวมถึงประเทศไทยด้วย เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการศึกษาสังคมสงเคราะห์ใน 3 ภูมิภาคหลัก ๆ ได้แก่ การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในยุโรป การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในอเมริกา และการศึกษาสังคมสงเคราะห์ในเอเชีย

ประวัติศาสตร์การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในยุโรป

การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในยุโรปได้มีวิวัฒนาการมาจากพระราชกรณียกิจของราชวงศ์วิคตอเรีย (The Victorians) ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ซึ่งได้พัฒนารูปแบบของการทำงานด้านการกุศล และราวปี ค.ศ. 1899 ในกรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้มีการจัดตั้งหลักสูตรการเรียนการ

สอนสังคมสงเคราะห์แบบเต็มเวลา (full time teaching) โดยใช้ระยะเวลาศึกษา 2 ปี เป็นหลักสูตรแรก สถาบันที่จัดตั้งหลักสูตรดังกล่าวคือ “The Amsterdam Institute of Social Work Training” ซึ่งหลักสูตร 2 ปีได้ทำการสอนทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ

แม้ว่าในปี ค.ศ. 1899 จะมีการเรียนการสอนสังคมสงเคราะห์แบบเต็มเวลา ของ “The Amsterdam Institute of Social Work Training” ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาสังคมสงเคราะห์ที่เป็นทางการ แต่แท้ที่จริงแล้วในปี ค.ศ. 1870 จุดเริ่มต้นของการศึกษาสังคมสงเคราะห์ในยุโรปได้มีมาก่อนหน้านั้น กล่าวคือ การเริ่มต้นโดยได้มีการจัดตั้ง “Octavia Hill’s Training” เพื่อสอนกลุ่มอาสาสมัครที่จะไปปฏิบัติงานด้านการจัดที่อยู่อาศัย และกลุ่ม “ผู้เยี่ยมเยียนเยี่ยงมิตร” (friendly visiting) อาสาสมัครเหล่านี้ทำงานกับกลุ่มคนในสลัมในลอนดอน และถือเป็นจุดเริ่มต้นของการฝึกอบรมแบบไม่เต็มเวลาสำหรับอาสาสมัครที่จะไปทำงานเป็นนักสังคมสงเคราะห์แบบเต็มเวลา (full time workers) โดยมีจอห์น รัสคิน (John Ruskin) นักวิจารณ์งานศิลปะเป็นผู้ที่ให้การสนับสนุน “Octavia Hill’s Training” ในด้านเงินทุน

จุดเริ่มต้นของการศึกษาสังคมสงเคราะห์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การจัดตั้งหลักสูตรฝึกอบรมระยะเวลา 1 ปี สำหรับผู้หญิงในประเทศเยอรมัน โดยอลิซ โซโลมอน (Alice Solomon) ในปี ค.ศ. 1899 อลิซ โซโลมอน (Alice Solomon) เป็นผู้หนึ่งที่ร่วมก่อตั้ง “The International Association of School of Social Work” หรือ IASSW และดำรงตำแหน่งประธานสมาคมเป็นบุคคลแรกอีกด้วย อลิซ โซโลมอน (Alice Solomon) เป็นผู้นำทางด้านการศึกษาสังคมสงเคราะห์ที่โดดเด่น และเป็นผู้นำในเรื่องของการเรียกร้องสิทธิสตรี (women’s right) ที่สำคัญในยุคต้น ๆ อีกคนหนึ่งด้วย ต่อมาในปี ค.ศ. 1903 หลักสูตรฝึกอบรมของอลิซ โซโลมอน (Alice Solomon) ได้พัฒนาจนกลายมาเป็น “The Alice Solomon School of Social Work” ซึ่งถือเป็นรูปแบบของการศึกษาสังคมสงเคราะห์ที่เป็นที่ยอมรับในเยอรมัน

ประวัติศาสตร์การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในอเมริกา

การศึกษาสังคมสงเคราะห์ที่ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาเชิงวิชาชีพ เป็นหลักสูตรภายใต้ชื่อว่า “Summer School on Philanthropic” เกิดขึ้นในมลรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเกิดจากแรงบันดาลใจของ แมรี ริชมอนด์ (Mary Richmond) และได้จัดตั้งองค์การกุศลขึ้นชื่อว่า “Charity Organization Society of New York หรือ COS” หลักสูตรนี้มีทั้ง การบรรยาย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การซักถาม การออกเยี่ยมเยียน เเอเยนซี และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ และมีการฝึกปฏิบัติงานภายใต้การนิเทศ สอนงานของเอเยนซีที่มีประสบการณ์ หลักสูตรนี้เริ่มต้นจากการศึกษาโดยใช้ ระยะเวลา 1 ปี ในปี ค.ศ. 1904 และได้พัฒนาไปเป็นหลักสูตรระยะเวลา 2 ปี ในปี ค.ศ. 1911 ภายใต้สถาบันการศึกษาที่เรียกว่า “The New York School of Philanthropy”

ในมลรัฐชิคาโก (Chicago) ก็เช่นเดียวกัน ได้มีการจัดตั้ง “The Hull House” ซึ่งเกิดจากความร่วมมือกันระหว่างสภาสามัญแห่งมลรัฐชิคาโก (The Chicago Commons) และมหาวิทยาลัยแห่งชิคาโก (University of Chicago) ได้จัดตั้งหลักสูตรขึ้นในปี ค.ศ. 1903 ซึ่งต่อมาได้พัฒนาไปเป็น “The Chicago Institute of Social Science” และได้มีการเปลี่ยนชื่อในปี ค.ศ. 1902 เป็น “The University of Chicago School of Social Service Administration” และมีการสอนวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นแห่งแรกภายใน มหาวิทยาลัย โดยมิผู้นำคนสำคัญคือเจน แอดดัมส์ (Jane Addams)

นักสังคมสงเคราะห์สตรีทั้ง 2 ท่านไม่ว่าจะเป็นแมรี ริชมอนด์ (Mary Richmond) หรือเจน แอดดัมส์ (Jane Addams) เป็นนักสังคมสงเคราะห์ที่อยู่ในยุคสมัยเดียวกัน ทำงานภายใต้องค์กรเดียวกัน คือ “National Conference of Charities and Corrections” (NCCC) หรือในปัจจุบันเรียกว่า “National Conference of Social Welfare” บุคคลทั้ง 2 ท่านนี้ถือว่าเป็นผู้บุกเบิกที่มี

บทบาทสำคัญต่อวิชาชีพสังคมสงเคราะห์เป็นอย่างยิ่งต่อการสังคมสงเคราะห์อเมริกา และประเทศอื่นๆ รวมถึงประเทศไทยด้วย แนวความคิดของทั้งสองท่านมีลักษณะที่ขัดแย้งกัน โดยแบ่งเป็น 2 ขั้ว คือ แนวคิดทางด้านการสังคมสงเคราะห์ของแมรี ริชมอนด์ (Mary Richmond) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่ม Social Darwinism ซึ่งเชื่อว่า ปัญหาความยากจนเกิดมาจากบุคลิกลักษณะของบุคคลเอง การแก้ปัญหาความยากจนต้องให้การศึกษาและฟื้นฟูสภาพของคนจน การให้หลักประกันทางสังคมไม่ช่วยแก้ปัญหาความยากจน เพราะจะยิ่งทำให้คนจนเกียจคร้านมากขึ้น ไม่ยอมทำงานและไม่ยอมพึ่งพาตนเอง ดังนั้น การสังคมสงเคราะห์โดยอาสาสมัครตามแนวคิดของแมรี ริชมอนด์ (Mary Richmond) จะมีลักษณะของการออกเยี่ยมเยียนบ้านประชาชน (friendly visitors) โดยอาสาสมัครที่ออกเยี่ยมเยียนมักเป็นผู้มีฐานะดีจากชุมชนใกล้เคียง มาสัมภาษณ์คนจนในนามของ Charity Organization Society หรือ COS โดยการสัมภาษณ์จะมุ่งเน้นเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมาตัดสินว่า บุคคลนั้นๆ “สมควรจน” หรือ “ไม่สมควรจน” โดยการใช้เครื่องมือทดสอบหรือ “Means Test” ไม่ได้มีลักษณะเป็นการให้ความช่วยเหลือ หรือสงเคราะห์อย่างแท้จริง แนวคิดทางด้านการสังคมสงเคราะห์ของแมรี ริชมอนด์ (Mary Richmond) ถือเป็นต้นแบบของการสังคมสงเคราะห์เฉพาะรายและเป็นผู้บุกเบิกการทำงานด้านครอบครัวบำบัดอีกด้วย สำหรับแนวคิดทางด้านการสังคมสงเคราะห์ของ เจน แอดดัมส์ (Jane Addams) จะมีความแตกต่างจากแนวคิดของ แมรี ริชมอนด์ (Mary Richmond) อย่างสุดขั้ว กล่าวคือ การทำงานของ Jane Addams ได้รับอิทธิพลมาจากปรัชญาปฏิบัตินิยมของ John Dewey โดยการทำงานจะมุ่งเน้นไปที่การจัดสวัสดิการกับชุมชนหรือนิคม โดยไม่ต้องพิสูจน์หรือตรวจสอบว่าคนจนนั้น จนจริงหรือแกล้งจน การช่วยเหลือตามแนวคิดของเจน แอดดัมส์ (Jane Addams) จะเป็นแบบเพื่อนบ้านช่วยเหลือเพื่อนบ้านกันเองในชุมชนหรือนิคม โดยให้ความเคารพในศักดิ์ศรีความ

เป็นมนุษย์ของคนในชุมชนหรือนิคมด้วย แนวทางการปฏิบัติงานของ เจน แอดดัมส์ (Jane Addams) ต่อมาได้พัฒนาไปสู่เรื่องของ “การพิทักษ์สิทธิของประชาชน” (advocacy) และการทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) (กิตติพัฒน์ นนทปัทมกุล, 2550, น. 4-5)

จากการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ของบุคคลทั้ง 2 ท่าน ได้พัฒนาไปเป็นองค์ความรู้ทางสังคมสงเคราะห์โดยการสังคมสงเคราะห์เฉพาะรายมีแมรี ริชมอนด์ (Mary Richmond) เป็นต้นแบบ และการสังคมสงเคราะห์ชุมชนหรือการจัดระเบียบชุมชนมีเจน แอดดัมส์ (Jane Addams) เป็นต้นแบบ ซึ่งถือเป็นคู่มือการทางด้านการศึกษาสังคมสงเคราะห์ในปัจจุบัน

ประวัติศาสตร์การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในเอเชีย

1) ประวัติศาสตร์การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในประเทศจีน

สถาบันการศึกษาทางด้านสังคมสงเคราะห์แห่งแรกที่ได้รับการจัดตั้งในเอเชีย คือ The Department of Sociology and Social Work ของ Yenching University ประเทศจีน ในปี ค.ศ. 1922 หลักสูตรที่ใช้ในการศึกษาสังคมสงเคราะห์ของสถาบันแห่งนี้เป็นหลักสูตร 4 ปี โดยผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Arts) แต่หลักสูตรการศึกษานี้ก็ไม่สามารถอยู่รอดได้ท่ามกลางการปฏิวัติของลัทธิคอมมิวนิสต์ จึงเป็นเหตุให้ถูกสั่งระงับไปในที่สุด ต่อจากนั้นจุดเริ่มต้นของโรงเรียนที่มีการสอนสังคมสงเคราะห์ในเอเชียก็เกิดขึ้นอีกครั้งในปี ค.ศ. 1936 ที่ Tata Institution of Social Science และต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในปี ค.ศ. 1964

2) ประวัติศาสตร์การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในประเทศอินเดีย

ในประเทศอินเดีย เซอร์ ดอราบจิ (Sir Dorabji) เป็นผู้ริเริ่มการศึกษาสังคมสงเคราะห์ในอินเดีย โดยริเริ่มให้มีการจัดให้มีการเรียนการสอนหลักสูตร

สังคมสงเคราะห์แบบไม่เต็มเวลา (part-time training course) ก่อนหน้าปี ค.ศ. 1936 จนกระทั่งได้พบกับ คลิฟฟอร์ด แมนชาร์ด (Clifford Manshardt) ผู้ซึ่งเป็นหมอสอนศาสนาชาวชิคาโก และนักสังคมสงเคราะห์ที่มีประสบการณ์ ทางด้านการสังคมสงเคราะห์ทั้งในอเมริกาและอินเดีย ได้จัดตั้ง The Nagpada Neighbourhood House ในเมืองบอมเบย์ ประเทศอินเดีย อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีบทบาทเป็นอย่างมากในการวางระบบการศึกษาสังคมสงเคราะห์ในอินเดีย ต่อมาบุคคลทั้ง 2 ท่าน คือ คลิฟฟอร์ด แมนชาร์ด (Clifford Manshardt) และเซอร์ ดอราบจิ (Sir Dorabji) ได้สร้างความร่วมมือกันในการจัดตั้งสถาบัน การศึกษาสังคมสงเคราะห์แห่งแรกในเมืองบอมเบย์ ชื่อว่า “Sir Dorabji Tata Trust” หรือในตำราบางเล่มใช้ว่า “Sir Dorabji Tata Graduate School of Social Work” ขึ้นในปี ค.ศ. 1936 (ต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็น Tata Institution of Social Science) และคลิฟฟอร์ด แมนชาร์ด Clifford Manshardt ได้ขึ้นดำรง ตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการคนแรกของสถาบัน ต่อจากนั้นก็ได้มีความร่วมมือกับ ดร. เจ.เอ็ม. कुमारappa (Dr. J.M. Kumarappa) ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์ที่เป็นที่รู้จัก อย่างดี อีกทั้งยังจบการศึกษาทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกจาก มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย (Columbia University) และเป็นชาวอินเดียบุคคล แรกที่ขึ้นดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันต่อจาก คลิฟฟอร์ด แมนชาร์ด (Clifford Manshardt) สถาบันการศึกษาแห่งนี้ได้รับอิทธิพลมาจากรูปแบบ การศึกษาสังคมสงเคราะห์ของอเมริกา แต่ก็ยังมีข้อแตกต่างอยู่บางประการใน ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมีการรวมหลักสูตรด้านการจัดสวัสดิการ แรงงาน (labour welfare) และการบริหารงานบุคคล (personnel management) เพิ่มเข้าไปอีกด้วย

การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในอินเดียมีรากฐาน และได้รับอิทธิพล มาจากการศึกษาและการปฏิบัติงานทางด้านสังคมสงเคราะห์ของประเทศ สหรัฐอเมริกา โดยการเริ่มก่อตั้งสถาบันการศึกษาสังคมสงเคราะห์ที่ชื่อว่า

“Sir Dorabji Tata Graduate School of Social Work” ซึ่งเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นหลัก (แต่ก็มีการเปิดสอนในระดับปริญญาตรีบ้าง) และยังเปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรสาขาการบริหารการบริการสังคม (social service administration) ซึ่งเป็นหลักสูตรหลังปริญญาอีกด้วย

ภายหลังการได้รับอิสรภาพจากอังกฤษ ในช่วงต้นของการจัดตั้งหลักสูตรการศึกษาสังคมสงเคราะห์ในประเทศอินเดีย จะได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากประเทศสหรัฐอเมริกา ในด้านการจัดส่งทีมผู้ให้ความรู้ (educators) และแต่งตั้งนักสังคมสงเคราะห์ที่ผ่านการฝึกอบรมชาวอเมริกันมาให้คำปรึกษาและชี้แนะการพัฒนาหลักสูตร ประจำคณะวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ต่าง ๆ ในประเทศอินเดีย การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเหล่านี้ผ่านมาทางความร่วมมือของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาและโครงการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาสังคมสงเคราะห์ระหว่างกัน โดยผลกระทบของอิทธิพลทางการศึกษาสังคมสงเคราะห์ที่ได้รับมาจากอเมริกา ทำให้การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในอินเดียมุ่งเน้นต่อองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับเรื่องของวิธีการ (methods) และเทคนิค (techniques) ของการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์เท่านั้น ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ความต้องการที่แท้จริงของการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของประเทศอินเดีย และรวมถึงไม่ได้มุ่งเน้นในเรื่องของการส่งเสริมการให้บริการในเชิงป้องกัน (preventive services) และการปฏิบัติการทางสังคม (social action) ซึ่งถือเป็นความต้องการในเบื้องต้นของประเทศอินเดียภายหลังการได้รับอิสรภาพ (Post-Independence Era) (Gore and Gore อ้างใน K.S. Mandal, 1989, p.307)

3) ประวัติศาสตร์การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทย

สำหรับการศึกษาสังคมสงเคราะห์ของประเทศไทย ได้มีจุดเริ่มต้นมาจากสมัยท่านปรีดี พนมยงค์ ได้มีการกำหนดเค้าโครงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ที่กำหนดให้รัฐต้องรับผิดชอบด้านสวัสดิการสำหรับคนในประเทศ

ตั้งแต่การศึกษา การรักษาพยาบาล โดยเป็นแนวคิดเดียวกันกับการจัดรัฐสวัสดิการ (welfare state) ซึ่งในขณะนั้นถือว่าเป็นแนวคิดที่ก้าวหน้ามาก ประกอบกับในช่วงเวลานั้นเป็นช่วงของการเปลี่ยนผ่านจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (monarchy) มาสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทำให้แนวคิดของท่านปรีดี พนมยงค์ ต้องล้มเลิกไปในที่สุด เพราะผู้ที่มีอำนาจในระบบศักดินาเกรงกลัวว่า รัฐบาลไม่สามารถหาเงินงบประมาณมาสนับสนุนตามแผนที่วางไว้ได้ และหนทางเดียวก็คือ การเก็บมาจากคนรวยซึ่งก็คือเหล่าบรรดาผู้ครอบครองที่ดินในสมัยนั้น เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แนวคิดนี้ถูกต่อต้านต่อมาในสมัยนายกรัฐมนตรีจอมพล ป. พิบูลสงคราม เข้ามาดำรงตำแหน่งได้พยายามหาทางคลี่คลายปัญหา เพราะเกรงว่าคนจนจะลุกฮือโดยการจัดตั้งกรมประชาสงเคราะห์ขึ้น ซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือแบบบรรเทาทุกข์ และในปี พ.ศ. 2487 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาสังคมสงเคราะห์ขึ้นโดยท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ภริยาของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้จัดตั้งหลักสูตรการศึกษาสังคมสงเคราะห์เป็นหลักสูตร 1 ปี ซึ่งบริหารการสอนโดยสภาวัฒนธรรมสตรี (Women's Cultural Club) ต่อมาในปี พ.ศ. 2495 ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญจากองค์การสหประชาชาติมาช่วยในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาสังคมสงเคราะห์ และต่อจากนั้นในปี พ.ศ. 2497 รัฐบาลก็ได้มีการจัดตั้ง “คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ขึ้น เพื่อผลิตนักสังคมสงเคราะห์ให้กับหน่วยงานของราชการ โดยในช่วงแรกเปิดสอนในระดับปริญญาตรี และเพื่อให้การศึกษาสังคมสงเคราะห์เป็นไปตามมาตรฐานสากล จึงได้มีการศึกษาจากต้นแบบของการศึกษาสังคมสงเคราะห์ในอังกฤษและอเมริกา หลักสูตรในช่วงแรกเป็นหลักสูตร 2 ปี เพื่อให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ได้เรียน และต่อมาได้พัฒนาไปเป็นหลักสูตร 4 ปี และปัจจุบันเปิดสอนในทุกระดับตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2533 ยังมีการจัดตั้งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ขึ้นอีก 1 แห่งที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติอีกด้วย

unสรุป

การศึกษาสังคมสงเคราะห์เป็นศาสตร์ที่มีการสั่งสมองค์ความรู้มาอย่างยาวนานพร้อม ๆ กับการเกิดขึ้นของมวลมนุษยชาติ เป็นศาสตร์แห่งการสร้างความรักและการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งประเทศต่าง ๆ ได้จัดให้มีการเรียนการสอนมาอย่างยาวนานรวมถึงประเทศไทยด้วย แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันผู้ที่เรียนจบทางด้านสังคมสงเคราะห์มักไม่ค่อยได้นำวิชาความรู้ไปประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ แต่กลับเปลี่ยนไปประกอบอาชีพด้านอื่น ๆ แทน การเลือกเรียนด้านสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องคัดเลือกนักศึกษาที่มีจิตสวสดีการในระดับหนึ่ง แต่การคัดเลือกนักศึกษาได้เพียงส่วนหนึ่ง ไม่ใช่ทั้งหมด เพราะยังมีปัจจัยภายนอกอีกหลายประการ อาทิ กระแสค่านิยมของสังคม ความต้องการของพ่อแม่ เรียนให้จบไว้ก่อน หาทางเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ เพราะค่าใช้จ่ายต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเอกชนจบแล้วไม่ต้องทำงานตรงสายที่เรียนมาก็ได้ เป็นต้น (ทัศนีย์ ลักษณะวิชานัช, 2548, น. 154) และคงจะเป็นการดีไม่น้อยหากจะมีการสอดแทรกองค์ความรู้ด้านการสังคมสงเคราะห์ไปในการศึกษาสาขาสถาปัตย์ต่าง ๆ เพื่อการยกระดับจิตใจของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และเชื่อว่าน่าจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างแน่นอนหากทุกคนมีจิตใจที่รักในเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

เอกสารอ้างอิง

- กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (2550). เอกสารคำสอน วิชา สค.602
พื้นฐานแนวความคิดและปรัชญาสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพมหานคร
: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (ม.ป.ป.). ค้นเมื่อ
พฤศจิกายน 8, 2551 จาก [http://www.tu.ac.th/org/socadm/
about/history.htm](http://www.tu.ac.th/org/socadm/about/history.htm)

ทัศนีย์ ลักษณะวิชนชัย. (2548). **การบริหารสังคมกับโครงสร้างสังคมไทย**.
กรุงเทพมหานคร: มิสเตอร์ก๊อปปี้.

Ambrosino, Rosalie, Heffernan, Joseph, Shuttlesworth, Guy and
Ambrosino, Robert. (2001). **Social work and social
welfare : An introduction**. (4th ed.). Belmont: Thomson
Learning.

Asian and Pacific Association For Social Work Education. (n.d.).
Retrieved October 21, 2007, from [http://ssteach1.cityu.edu.
hk/~apaswe/](http://ssteach1.cityu.edu.hk/~apaswe/)

Brauns, Hans Jochen and Kramer, David. (1986). Social
work education in twenty-one European countries :
A comparative description. **International Social Work**, 29,
pp. 203-206. Retrieved October 21, 2007, from [http://isw.
sagepub.com](http://isw.sagepub.com)

Brown, Muriel. (1985). **Introduction to Social Administration
in Britain**. (6th ed.). London: Hutchinson.

Congress, Elaine and Mc Auliffe Donna. (2006). Social work ethics:
Professional codes in Australia and the United States.
International Social Work, 49, (2), pp. 151-164. Retrieved
October 21, 2007, from <http://isw.sagepub.com>

Healy, Lynne M. (2001). **International social work : Professional
action in an interdependent world**. New York: Oxford
University Press.

Hering, Sabine and Waaldijk, Berteke. (2003). **History of social work
in Europe**. Opladen: Leske & Budrich.

History of the Council on social work education. (n.d.). Retrieved October 21, 2007, from <http://www.cswe.org/CSWE/About/>

Mandal, K.S. (1989). American Influence on Social Work Education in India and Its Impact. **International Social Work**, 32, pp. 303-309. Retrieved October 21, 2007, from <http://isw.sagepub.com/>

Sewpaul, Vishanthie and Jones, David. (n.d.). **Global Standards for the Education and Training of the Social Work Profession.** Retrieved October 21, 2007, from <http://www.iasw-aiets.org/>

Skolnik, Louise, Wayne, Julianne and Raskin, Miriam S. (1999). A Worldwide View of Field Education Structures and Curricula. **International Social Work**, 42, (4), pp. 471-483. Retrieved October 21, 2007, from <http://isw.sagepub.com>